

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยและการคืนทุนของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2543 มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการ (unit cost) จำแนกตามกิจกรรมของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง และอัตราการคืนทุน (cost recovery) ของการให้บริการสาธารณสุขของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์ (analytical research) โดยการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการ และการคืนทุนของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2543 จำนวน 11 แห่ง ด้วยการศึกษาข้อมูลย้อนหลัง (retrospective study) จากแหล่งทุติยภูมิในมุมมองของผู้ให้บริการ (provider) สำหรับเกณฑ์การจัดสรรต้นทุนที่มีข้อมูลไม่สมบูรณ์ ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลไปข้างหน้า (prospective study) จากแหล่งปฐมภูมิ โดยเก็บข้อมูลดังกล่าวในเดือน มิถุนายน 2544 โดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำสถานีนอนามัยเป็นผู้บันทึกข้อมูล

ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1. ต้นทุนต่อหน่วยบริการจำแนกตามกิจกรรมบริการของสถานีนอนามัย ในภาพรวม พบว่า สถานีนอนามัยในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง มีต้นทุนต่อหน่วยบริการ ของกิจกรรมทันตสาธารณสุข สูงที่สุดเท่ากับ 292 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมสุขภาพ สิ่งแวดล้อม มีต้นทุนต่อหน่วยบริการต่อครั้ง (visit) เท่ากับ 234 บาท และต้นทุนต่อหน่วยบริการ ต่ำสุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 26 บาทต่อครั้ง

ต้นทุนต่อหน่วยบริการจำแนกตามกิจกรรมบริการของแต่ละสถานีนอนามัย

สถานีนอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนป้อม ต้นทุนต่อหน่วยบริการกิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม สูงที่สุดเท่ากับ 509 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมทันตสาธารณสุข เท่ากับ 292 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 39 บาท

สถานีนอนามัยป่าบอนต่ำ ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก สูงที่สุด เท่ากับ 228 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค เท่ากับ 190 บาท และกิจกรรมที่ ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมวางแผนครอบครัว เท่ากับ 45 บาท

สถานีนามัยป่าบอนเหนือ ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม สูงที่สุดเท่ากับ 938 บาท รองลงมา คือ กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก เท่ากับ 225 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 27 บาท

สถานีนามัยบ้านพรุห้อย ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม สูงที่สุดเท่ากับ 253 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 195 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 27 บาท

สถานีนามัยควนเพ็ง ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม สูงที่สุดเท่ากับ 352 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 116 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 28 บาท

สถานีนามัยหนองธง ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม สูงที่สุดเท่ากับ 792 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมสุขศึกษา เท่ากับ 157 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 15 บาท

สถานีนามัยป่าบาก ต้นทุนต่อหน่วยบริการกิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก สูงที่สุดเท่ากับ 172 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 85 บาท และกิจกรรมที่มีต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 47 บาท

สถานีนามัยทุ่งนารี ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก สูงที่สุดเท่ากับ 179 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมรักษาพยาบาล เท่ากับ 76 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 10 บาท

สถานีนามัยโหล๊ะหาร ต้นทุนต่อหน่วยบริการกิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม สูงที่สุดเท่ากับ 186 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมสุขศึกษา เท่ากับ 103 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมโภชนาการ เท่ากับ 38 บาท

สถานีนามัยท่าดินแดง ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก สูงที่สุดเท่ากับ 295 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม เท่ากับ 250 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 21 บาท

สถานีนามัยน้ำตก ต้นทุนต่อหน่วยบริการ กิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม สูงที่สุดเท่ากับ 1,095 บาท รองลงมาคือ กิจกรรมโภชนาการ เท่ากับ 188 บาท และกิจกรรมที่ต้นทุนต่อหน่วยต่ำที่สุด คือกิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป เท่ากับ 12 บาท

2. การคินทุนของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2543

เงินรายได้ของสถานีนอนามัยในสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2543 ซึ่งเป็นเงินบำรุงสถานีนอนามัย รวมทั้งสิ้น 1,571,225.29 บาท เฉลี่ย 142,679.57 บาทต่อสถานีนอนามัย โดยมีประเภทของเงินรายได้ที่มากที่สุด คือเงินค่าบริการทางการแพทย์และอนามัยขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นเงินที่ได้รับการจัดสรรเพื่อให้บริการแก่ผู้มีบัตรประกันสุขภาพ เป็นเงิน 1,280,230.66 บาท คิดเป็นร้อยละ 81.57

2.1 อัตราการคินทุนต่อต้นทุนทั้งหมดของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ผลปรากฏว่า อัตราการคินทุนต่อต้นทุนทั้งหมดของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เท่ากับร้อยละ 16.82 ของต้นทุนทั้งหมด เมื่อพิจารณาในแต่ละสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีอัตราการคินทุนต่อต้นทุนทั้งหมดสูงที่สุด คือ สถานีนอนามัยหนองรง เท่ากับร้อยละ 27.18 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมาคือ สถานีนอนามัยทุ่งนารี มีอัตราการคินทุน ร้อยละ 23.48 และมีอัตราการคินทุนที่ต่ำที่สุด คือสถานีนอนามัยท่าดินแดง เท่ากับร้อยละ 11.01

2.2 อัตราการคินทุนต่อต้นทุนค่าเนินการของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เท่ากับร้อยละ 23.16 ของต้นทุนค่าเนินการทั้งหมด เมื่อพิจารณาในแต่ละสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีอัตราการคินทุนต่อต้นทุนค่าเนินการสูงที่สุด คือ สถานีนอนามัยหนองรง เท่ากับร้อยละ 36.28 ของต้นทุนค่าเนินการทั้งหมด รองลงมา คือ สถานีนอนามัยน้ำตก มีอัตราการคินทุน ร้อยละ 30.94 และมีอัตราการคินทุนที่ต่ำที่สุด คือสถานีนอนามัยป่าบอนเหนือ เท่ากับร้อยละ 15.32

2.3 อัตราการคินทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด ของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เท่ากับร้อยละ 58.29 ของต้นทุนค่าวัสดุทั้งหมด เมื่อพิจารณาในแต่ละสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีอัตราการคินทุนต่อต้นทุนวัสดุสูงที่สุด คือ สถานีนอนามัยทุ่งนารี เท่ากับร้อยละ 85.44 ของต้นทุนค่าวัสดุ รองลงมา คือ สถานีนอนามัยน้ำตก มีอัตราการคินทุน ร้อยละ 71.44 และมีอัตราการคินทุนต่อต้นทุนต่ำที่สุดคือ สถานีนอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนปอม เท่ากับร้อยละ 40.83

2.4 อัตราการคินทุนกิจกรรมการรักษาพยาบาลของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง ปีงบประมาณ 2543 ปรากฏผลดังนี้

2.4.1 อัตราการคินทุนต่อต้นทุนทั้งหมดของกิจกรรมรักษาพยาบาล พบว่า กิจกรรมการรักษาพยาบาลมีอัตราการคินทุนโดยรวม เท่ากับร้อยละ 26.73 ของต้นทุนทั้งหมด เมื่อพิจารณาในแต่ละสถานีนอนามัย พบว่า สถานีนอนามัยที่มีอัตราการคินทุนต่อต้นทุนทั้งหมดของกิจกรรมการรักษาพยาบาลสูงที่สุด คือ สถานีนอนามัยหนองรง เท่ากับร้อยละ 42.62 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมา คือ สถานีนอนามัยโหล๊ะหาร มีอัตราการคินทุน เท่ากับร้อยละ 34.95 และมีอัตราการคินทุนต่อต้นทุนทั้งหมดที่ต่ำที่สุด คือสถานีนอนามัยท่าดินแดง เท่ากับร้อยละ 14.68

2.4.2 อัตราการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมการรักษาพยาบาล พบว่า ในภาพรวมอัตราการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการทั้งหมดของกิจกรรมการรักษาพยาบาล เท่ากับ ร้อยละ 37.48 ของต้นทุนดำเนินการ และเมื่อพิจารณาในแต่ละสถานีนามัย ผลปรากฏว่า สถานีนามัยที่มีอัตราการคืนทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมการรักษาพยาบาลสูงที่สุดคือ สถานีนามัยหนองรง เท่ากับร้อยละ 57.93 ของต้นทุนดำเนินการ รองลงมาคือ สถานีนามัย โห้ลิหาร มีอัตราการคืนทุน ร้อยละ 48.36 ของต้นทุนดำเนินการ และมีอัตราการคืนทุนต่อต้นทุน ดำเนินการต่ำที่สุด คือสถานีนามัยท่าคินแดง เท่ากับร้อยละ 21.59

2.4.3 อัตราการคืนทุนต่อต้นทุนวัสดุกิจกรรมการรักษาพยาบาล พบว่า อัตรา การคืนทุนต่อต้นทุนวัสดุของสถานีนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง เท่ากับร้อยละ 96.68 ของต้นทุนค่าวัสดุ เมื่อพิจารณาในแต่ละสถานีนามัย พบว่า สถานีนามัยที่มีอัตราการคืนทุน ต่อต้นทุนวัสดุสูงที่สุด คือ สถานีนามัยทุ่งนารี เท่ากับ 1.3 เท่า (ร้อยละ 130.65) ของต้นทุนค่าวัสดุ รองลงมา คือ สถานีนามัยโห้ลิหาร มีอัตราการคืนทุน เท่ากับ 1.1 เท่า (ร้อยละ 110.08) ของต้นทุนค่าวัสดุ และสถานีนามัยที่มีอัตราการคืนทุนต่อต้นทุนวัสดุที่ต่ำที่สุด คือสถานีนามัย กวนเพ็ง เท่ากับร้อยละ 77.26 ของต้นทุนค่าวัสดุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับสถานีนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยและการคืนทุนของสถานีนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัด พัทลุง ปีงบประมาณ 2543 ขอเสนอแนะจากการวิจัย ดังนี้

กิจกรรมรักษาพยาบาล

สถานีนามัยป่าบอนเหนือ มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด (เท่ากับ 200 บาทต่อครั้ง) ควรลด ต้นทุนค่าแรง โดยลดระยะเวลาการบริการรักษาพยาบาลนอกเวลาราชการและวันหยุด และเบิกค่า คอแทนในอัตราที่ลดลง เนื่องจากมีผู้รับบริการน้อย และมีพื้นที่รับผิดชอบอยู่ใกล้โรงพยาบาล ชุมชน 2 แห่ง และสถานีนามัยควรเพิ่มปริมาณบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้นโดยพัฒนาคุณภาพ บริการและระบบส่งต่อผู้รับบริการให้มีประสิทธิภาพ

กิจกรรมอนามัยแม่และเด็ก

สถานีนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด คือสถานีนามัยท่าคินแดง เท่ากับ 295 บาท สาเหตุสำคัญที่ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยแตกต่างกัน คือ ปริมาณการบริการ และสาเหตุที่สถานีนามัย ท่าคินแดงมีผู้รับบริการน้อย เนื่องจากมีพื้นที่รับผิดชอบที่ห่างไกล และสามารถไปรับบริการ

ที่โรงพยาบาลชุมชนได้สะดวกกว่า ฉะนั้น สถานีอนามัยท่าดินแดงควรสำรวจความต้องการของประชาชน และให้บริการเชิงรุก เพื่อให้บริการกลุ่มเป้าหมายให้ครอบคลุม

กิจกรรมวางแผนครอบครัว

สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด คือสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนป้อม เท่ากับ 103 บาท ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ต้นทุนต่อหน่วยลดลง คือ ปริมาณกิจกรรม ฉะนั้น ควรเพิ่มปริมาณกิจกรรม บริหารจัดการเวชภัณฑ์วางแผนครอบครัวให้มีประสิทธิภาพ

กิจกรรมสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค

สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด คือสถานีอนามัยป่าบอนต่ำ เท่ากับ 190 บาท เนื่องจากมีปริมาณกิจกรรมน้อย ฉะนั้น ควรเพิ่มปริมาณการให้บริการให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย และลดการสูญเสียเวชภัณฑ์

กิจกรรมสุขภาพศึกษา

สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุดคือสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนป้อม เท่ากับ 245 บาท เมื่อพิจารณาองค์ประกอบต้นทุน ปรากฏว่า ทุกสถานีอนามัยมีอัตราส่วนต้นทุนค่าแรงสูงที่สุด เมื่อพิจารณาปริมาณกิจกรรม ปรากฏว่า สถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนป้อม และสถานีอนามัยควนเพ็ง มีปริมาณกิจกรรมที่ใกล้เคียงกัน แต่มีต้นทุนต่อหน่วยต่างกันมากกว่า 4 เท่า ฉะนั้น จึงควรเพิ่มปริมาณกิจกรรมให้มากขึ้น จึงลดต้นทุนต่อหน่วยลงได้

กิจกรรมอนามัยโรงเรียน

สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุดคือสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนป้อม เท่ากับ 125 บาท เนื่องจากสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนป้อม ใช้ทรัพยากรมากกว่า มีค่าแรงและค่าลงทุนมากกว่า แต่ปริมาณกิจกรรมแตกต่างกันไม่มาก จึงทำให้ต้นทุนต่อหน่วยแตกต่างกัน ฉะนั้น จึงควรเพิ่มปริมาณกิจกรรม และลดต้นทุนค่าวัสดุลง

กิจกรรมสุขภาพสิ่งแวดล้อม

สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด คือสถานีอนามัยน้ำตก เท่ากับ 1,095 บาท เนื่องจากได้รับงบประมาณปรับปรุงพัฒนาสุขภาพิบาล จากองค์การบริหารส่วนตำบล ฉะนั้น จึงควรเพิ่มปริมาณกิจกรรมให้มากขึ้น เพื่อลดต้นทุนต่อหน่วย

กิจกรรมควบคุมโรคติดต่อทั่วไป

สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด คือสถานีอนามัยโหล๊ะหาร เท่ากับ 69 บาท และมีต้นทุนค่าวัสดุสูง จึงต้องลดปริมาณการใช้ต้นทุนค่าวัสดุลง และเพิ่มปริมาณกิจกรรมให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

กิจกรรมโภชนาการ

กิจกรรมโภชนาการ สถานีอนามัยที่มีต้นทุนต่อหน่วยสูงที่สุด คือสถานีอนามัยน้ำตก เท่ากับ 188 บาท ซึ่งมีต้นทุนค่าลงทุนสูง และเป็นต้นทุนคงที่ เนื่องจากเป็นสถานีอนามัยสร้างใหม่ ฉะนั้น ต้องเพิ่มปริมาณกิจกรรม เพื่อลดต้นทุนต่อหน่วย

การกินทุนของสถานีอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง

ถ้าต้องการพัฒนาให้สถานีอนามัยพึ่งตนเองได้ทางการเงิน สามารถนำเงินรายได้กลับมาใช้หมุนเวียนเป็นทุนต้นทุนทั้งค่าแรง ค่าลงทุนและค่าวัสดุ โดยพิจารณาการกินทุนของกิจกรรมการรักษาพยาบาล เท่ากับร้อยละ 100 ของต้นทุนทั้งหมด คาดประมาณต้นทุนต่อหน่วยที่สถานีอนามัยจะต้องเรียกเก็บค่าบริการหรือจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม โดยภาพรวมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยเท่ากับ 410.70 บาทต่อหน่วย (ครั้ง) โดยสถานีอนามัยพรห้อมควรมีรายได้เพิ่มขึ้นมากที่สุด เท่ากับ 1,066.34 บาทต่อหน่วย และสถานีอนามัยทุ่งนารี ควรมีรายได้เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด เท่ากับ 232.96 บาทต่อหน่วย

ถ้าต้องการพัฒนาให้สถานีอนามัยสามารถพึ่งตนเองได้ทางการเงิน สามารถนำเงินรายได้กลับมาบริหารจัดการใช้หมุนเวียนเป็นต้นทุนทั้งค่าแรงและค่าวัสดุ เพื่อให้มีอัตราการกินทุนต่อต้นทุนดำเนินการของกิจกรรมการรักษาพยาบาลทั้งหมด (ร้อยละ 100) โดยภาพรวมสถานีอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัดพัทลุง คาดประมาณรายได้จากการเรียกเก็บค่าบริการหรือจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม โดยภาพรวมเฉลี่ยเท่ากับ 208.81 บาทต่อหน่วย ของต้นทุนดำเนินการ โดยสถานีอนามัยพรห้อมควรมีเงินรายได้สูงที่สุด เท่ากับ 574.04 บาทต่อหน่วย (ครั้ง) และสถานีอนามัยหนองธง ควรมีเงินรายได้จากการจัดสรรงบประมาณเพิ่มหรือเรียกเก็บจากผู้รับบริการต่ำที่สุด เท่ากับ 98.40 บาทต่อหน่วย

ถ้าต้องการพัฒนาให้สถานีอนามัยสามารถพึ่งตนเองได้ทางการเงิน สามารถนำเงินได้กลับมาบริหารจัดการใช้หมุนเวียนเป็นต้นทุนค่าวัสดุเพื่อให้มีอัตราการกินทุนต่อต้นทุนค่าวัสดุของกิจกรรมการรักษาพยาบาลทั้งหมด คาดประมาณต้นทุนต่อหน่วยของสถานีอนามัยซึ่งควรเรียกเก็บค่าบริการหรือควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมในภาพรวมเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 3.43 ของต้นทุนค่าวัสดุ และสถานีอนามัยที่ไม่ควรเพิ่มค่าบริการจากผู้รับบริการ ได้แก่ สถานีอนามัยทุ่งนารี สถานีอนามัยโหล๊ะหาร สถานีอนามัยน้ำตก และสถานีอนามัยหนองธง เนื่องจากรายได้มากกว่าค่าใช้จ่าย และจะมีผลกระทบต่อครัวเรือนที่ยากจน ซึ่งเป็นผู้รับบริการส่วนใหญ่ของสถานีอนามัย แต่สถานีอนามัยที่ควรเพิ่มการเรียกเก็บเงินจากผู้รับบริการหรือควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มให้มากขึ้นอันดับแรก คือสถานีอนามัยควนเพ็ง ประมาณการค่าวัสดุ เฉลี่ยเท่ากับ 40.84 บาทต่อหน่วย หรือควรเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.43 ของต้นทุนค่าวัสดุ รองลงมาคือสถานีอนามัยเฉลิมพระเกียรติบ้านควนปอม ประมาณการต้นทุนค่าวัสดุ เฉลี่ย 46.29 บาทต่อหน่วย หรือควร

เพิ่มขึ้น ร้อยละ 28.69 ของต้นทุนค่าวัสดุ และสถานีนอนามัยป่าบอนเหนือ ประมาณการต้นทุนค่าวัสดุ เฉลี่ยเท่ากับ 68.47 บาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 16.75 ของต้นทุนค่าวัสดุ

การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยและการกินทุนของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน จังหวัด พัทลุง ปีงบประมาณ 2543 ในครั้งนี้ พบว่ามีจุดอ่อน และควรพัฒนาปรับปรุง ดังนี้

1. ข้อมูลต้นทุนการลงทุนซึ่งเป็นผลรวมของค่าเสื่อมราคาของครุภัณฑ์และสิ่งก่อสร้าง ครุภัณฑ์บางชนิด ซึ่งจัดซื้อโดยส่วนกลาง ทำให้ไม่ทราบราคาที่ซื้อ ขาดความสมบูรณ์ ครบถ้วนของ ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้ราคาต่อหน่วยของครุภัณฑ์ จากบัญชีรายละเอียดครุภัณฑ์เป็นข้อมูลราคาที่ใช้เพื่อ ของตั้งงบประมาณครุภัณฑ์ประจำปี ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งราคาคงกล่าวสูงกว่าราคาซื้อขายจริง เล็กน้อย ฉะนั้น เพื่อพัฒนาข้อมูลต้นทุนให้สมบูรณ์ เจ้าหน้าที่พัสดุควรบันทึกข้อมูลราคา และปีที่ได้ มาด้วย เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ต้นทุนต่อไป

2. ข้อมูลค่าวัสดุบางรายการ เช่น วัสดุสำนักงาน น้ำมันเชื้อเพลิง ใช้ข้อมูลมูลค่า ตามราคาที่เขาหน้าทีสาธารณสุข ขอเบิกจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ตามรายการที่ขอเบิกตาม ใบเบิกพัสดุ แต่เมื่อเวลาใช้จริงปริมาณการใช้อาจจะน้อยกว่าได้ เนื่องจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ ได้ทำทะเบียนควบคุมการใช้จ่ายวัสดุแยกย่อยลงไป หรือบางสถานีนอนามัยได้ทำแต่ไม่ครบถ้วน ไม่เป็นปัจจุบัน จึงไม่สามารถทราบมูลค่าที่จ่ายจริงได้ การวิจัยครั้งนี้ จึงได้ใช้มูลค่าตามที่ขอเบิกจาก สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเป็นฐานคิดคำนวณค่าวัสดุ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ต้นทุนครั้งต่อไป เจ้าหน้าที่พัสดุประจำสถานีนอนามัยควรทำบัญชีสรุปรายการวัสดุที่ใช้ให้เป็นปัจจุบัน

3. ควรพัฒนาระบบบัญชีต้นทุนและ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสถานีนอนามัยให้ สามารถวิเคราะห์ต้นทุนและการกินทุนของสถานีนอนามัยได้อย่างต่อเนื่องทุกปี

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยบริการของสถานบริการทั้ง โรงพยาบาลและสถานีนอนามัยในแต่ละพื้นที่กลุ่มเครือข่าย (contracting of unit primary care) โดยวิเคราะห์ปีละครั้ง เพื่อเป็น ข้อมูลพื้นฐานในการจัดสรรงบประมาณแบบขอยรวม (global budget) และวิเคราะห์อัตราการ กินทุนของกิจกรรมที่มีรายได้ทุกกิจกรรม

2. ควรวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วยจำแนกตามกลุ่มอายุ เนื่องจากประชากรแต่ละกลุ่ม มีความเสี่ยงต่อความเจ็บป่วยไม่เท่ากัน

3. ควรวิเคราะห์ต้นทุนกิจกรรมทันตสาธารณสุขในทุกสถานีนอนามัย ซึ่งเป็นข้อจำกัด ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมทันตสาธารณสุขของสถานีนอนามัยในอำเภอป่าบอน

ปีงบประมาณ 2543 ใช้ทรัพยากรของโรงพยาบาล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ใช้ประโยชน์ในการจัดสรร
ทรัพยากร

4. ควรวิจัยคุณภาพบริการของสถานีนอนามัยที่ประชาชนได้รับ ควบคู่กับการวิเคราะห์
ต้นทุนสถานีนอนามัย